

The 14th United Nations Congress on Crime Prevention and Criminal Justice: Scientific Strategies, Youth Participation, and Emerging Challenges in Crime Prevention

Shahram Ebrahimi¹

Abstract

Field and Aims: The 14th United Nations Crime Prevention and Criminal Justice Congress was held for the second time after fifty years and at the same time as the Covid-19 pandemic, from March 7 to 12, 2021, in Kyoto, Japan. In the final statement of the Kyoto Congress, the following things were emphasized: 1- developing preventive strategies with a cause-oriented approach and focusing on identifying the deep roots of delinquency and risk factors, 2- accepting scientific methods in the correction and rehabilitation of criminals, and 3- responsible use of new technologies in Crime prevention.

Method: This research was written with a descriptive-analytical approach.

Findings and Conclusions: The statement of the 13th Congress in Doha confirms this issue and considers crime prevention as an integral part of the UN work program. The 15th Congress will also be held in Abu Dhabi, United Arab Emirates, in 2026 with the theme of "Accelerating Crime Prevention". This congress will be an opportunity to convey the concerns and challenges of criminology and provide scientific solutions to deal with priority crimes in prevention.

Keyword: Crime Prevention, Criminal Justice, United Nations Crime Congress.

*Citation (APA): Ebrahimi, Sh. (2025). The 14th United Nations Congress on Crime Prevention and Criminal Justice: Scientific Strategies, Youth Participation, and Emerging Challenges in Crime Prevention. *Applied criminology research*, 3(7), 1-14.

https://qacr.ir/article_718402.html?lang=en

1. Associate Professor, Department of Criminal Law and Criminology, Faculty of Law and Political Science, Shiraz University, Shiraz, Iran. Email: shahram.ebrahimi@gmail.com

چهاردهمین کنگره پیشگیری از جرم و عدالت کیفری سازمان ملل: راهبردهای علمی، مشارکت جوانان و چالش‌های نوین پیشگیری از بزهکاری شهرام ابراهیمی^۱

چکیده

زمینه و هدف: چهاردهمین کنگره پیشگیری از جرم و عدالت کیفری سازمان ملل، پس از پنجاه سال برای دومین بار و همزمان با همه‌گیری کووید-۱۹، از ۷ تا ۱۲ مارس ۲۰۲۱ در شهر کیوتو ژاپن برگزار شد. در بیانیه نهایی کنگره کیوتو بر موارد زیر تأکید شد: ۱- تدوین راهبردهای پیشگیرانه با رویکرد علت‌محور و تمرکز بر شناسایی ریشه‌های عمیق بزهکاری و عوامل خطر، ۲- پذیرش روش‌های علمی در اصلاح و بازتوانی بزهکاران و ۳- بهره‌گیری مسئولانه از فناوری‌های نوین در پیشگیری از جرم. **روش:** این پژوهش با رویکردی توصیفی-تحلیلی نگارش یافته است.

یافته‌ها و نتایج: مرور دستاوردهای ۶۵ ساله کنگره‌ها به عنوان بزرگ‌ترین گردهمایی بین‌المللی در زمینه پیشگیری و عدالت کیفری، حاکی از پیشرفت‌های چشمگیر در سیاست‌ها، رویه‌ها و تعهدات جامعه بین‌المللی در زمینه پیشگیری از جرم است. بیانیه کنگره سیزدهم در دوحه نیز بر این موضوع صحه می‌گذارد و پیشگیری از بزهکاری را بخش جدایی‌ناپذیر برنامه کاری سازمان ملل می‌داند. کنگره پانزدهم نیز در سال ۲۰۲۶ با موضوع «تسریع در پیشگیری از جرم» در ابوظبی، امارات متحده عربی، برگزار خواهد شد.

کلیدواژه‌ها: پیشگیری از جرم، اصلاح بزهکاران، کنگره‌های پنج‌ساله، سازمان ملل.

* استناددهی (APA): ابراهیمی، شهرام. (۱۴۰۴). چهاردهمین کنگره پیشگیری از جرم و عدالت کیفری سازمان ملل: راهبردهای علمی، مشارکت جوانان و چالش‌های نوین پیشگیری از بزهکاری. پژوهش‌های جرم‌شناسی کاربردی، ۳(۷)، ۱-۱۴.

https://qacr.ir/article_718204.html

۱. دانشیار بخش حقوق جزا و جرم‌شناسی دانشکده حقوق و علوم سیاسی دانشگاه شیراز، شیراز، ایران.

رایانامه: shahram.ebrahimi@gmail.com

مقدمه

کنگره‌های پنج‌ساله سازمان ملل متحد در زمینه پیشگیری از جرم و عدالت کیفری، بزرگ‌ترین و متنوع‌ترین گردهمایی جهانی در این حوزه محسوب می‌شوند و با حضور سیاست‌گذاران، دولتمردان، دانشگاهیان، سازمان‌های بین‌دولتی و نمایندگان جامعه مدنی برگزار می‌گردند. این کنگره‌ها که از سال ۱۹۵۵ هر پنج سال یک‌بار در نقاط مختلف جهان برگزار می‌شوند، طیف گسترده‌ای از موضوعات مرتبط با پیشگیری از جرم و عدالت کیفری را پوشش می‌دهند و نقش بسزایی در ارتقای سیاست‌ها و رویه‌های ملی و بین‌المللی پیشگیری از بزهکاری داشته‌اند.

این گردهمایی‌های علمی فرصت منحصر به فردی برای تبادل نظر میان دولت‌ها، سازمان‌های بین‌دولتی، سازمان‌های غیردولتی و کارشناسان این حوزه فراهم می‌کنند تا با تبادل تجربیات و شناسایی چالش‌های نوظهور در زمینه پیشگیری از جرم و عدالت کیفری، گامی مؤثر در این مسیر بردارند. بررسی پیشینه این کنگره‌ها نشان می‌دهد که سازمان ملل همواره در تلاش بوده است تا گفتمان پیشگیری را در سطح جهانی زنده نگه دارد و به دولت‌ها به‌طور غیرمستقیم یادآوری کند که تحت تأثیر جنبش‌های عوام‌گرا و غیرعلمی بازگشت به کیفر، اندیشه اولویت‌یابی بر مجازات را فراموش نکنند (نجفی ابرندآبادی، ۱۳۷۵: ۲۹۱).

در این مقاله، ابتدا الف: به طور مختصر به کنگره‌های پیشین پرداخته می‌شود و سپس، ب: محورهای اصلی چهاردهمین کنگره مورد بررسی قرار خواهد گرفت.

الف: پیشینه

دستور کار چهاردهمین کنگره پیشگیری از جرم و عدالت کیفری سازمان ملل، که در کیوتو ژاپن برگزار شد، بر «پیشبرد پیشگیری از جرم، عدالت کیفری و حاکمیت قانون: به سوی دستیابی به دستور کار ۲۰۳۰» متمرکز بود. این کنگره به راهبردهای پیشگیری علت‌محور با تأکید بر شناسایی علل عمیق بزهکاری و عوامل ریسک، طراحی تدابیر اثربخش برای مقابله با پیامدهای اقتصادی بزهکاری، محروم‌سازی مجرمین و سازمان‌های جنایی از منافع نامشروع و همچنین، شناسایی، ضبط، مصادره و بازگرداندن اموال ناشی از جرم پرداخت. تقویت توان داخلی برای انجام تحقیقات مالی و اقتصادی نیز از دیگر محورهای برجسته این نشست بود.

سیزدهمین کنگره (ابراهیمی، ۱۳۹۴: ۵۸) که در دوحه قطر برگزار شد، همزمان با افزایش توجه جهانی به حاکمیت قانون و برنامه توسعه پس از سال ۲۰۱۵ بود و موضوعاتی مانند کودکان و جوانان، قاچاق مهاجران، قاچاق انسان، پولشویی و جرایم سایبری را به طور ویژه بررسی کرد. کنگره دوازدهم، در بانکوک، بر اقدامات مؤثر برای مقابله با جرایم سازمان‌یافته فراملی متمرکز شد و همکاری بین‌المللی در مقابله با تروریسم و ارتباط آن با سایر فعالیت‌های مجرمانه را در دستور کار خود قرار داد.

در دهمین کنگره سازمان ملل متحد که در وین برگزار شد، «اعلامیه جرم و عدالت: مواجهه با چالش‌های قرن بیست‌ویکم» به مجمع عمومی ارائه گردید. نهمین کنگره در قاهره بر همکاری بین‌المللی و کمک‌های فنی عملی برای تقویت حاکمیت قانون، اقدام علیه جرایم فراملی و سازمان‌یافته و نقش حقوق کیفری در حفاظت از محیط‌زیست تمرکز داشت. در این نشست، راهبردهای پیشگیری از جرم در مناطق شهری نیز مورد بررسی قرار گرفت.

هشتمین کنگره در هاوانا به تصویب «معاهده نمونه» در مورد استرداد، کمک متقابل در امور کیفری، انتقال دادرسی در امور کیفری و نظارت بر مجرمانی که به طور مشروط محکوم یا آزاد شده‌اند، پرداخت. همچنین، در این نشست، قواعد استاندارد سازمان ملل برای عدم حبس و اصولی همچون رفتار با زندانیان، پیشگیری از بزهکاری نوجوانان، حمایت از نوجوانان محروم از آزادی و استفاده از زور و سلاح گرم توسط مجریان قانون به تصویب رسید.

در هفتمین کنگره سازمان ملل که در میلان برگزار شد، «طرح اقدام میلان» تصویب شد. دستاوردهای این کنگره شامل لزوم تدوین پاسخ مناسب به عوامل سیاسی و اقتصادی جرایم، پیشنهاد قواعد حداقل استاندارد سازمان ملل برای اجرای عدالت نوجوانان، اعلامیه اصول اساسی عدالت برای قربانیان جرم و سوءاستفاده از قدرت و اصول استقلال قضایی بود. همچنین، پیشنهاداتی درباره رفتار با زندانیان خارجی و نخستین توافقنامه دوجانبه در مورد انتقال زندانیان خارجی ارائه شد (رحیمی اصفهانی، ۱۳۷۴: ۱۷۹).

ششمین کنگره سازمان ملل در کاراکاس تأکید کرد که برنامه‌های پیشگیری از جرم باید مبتنی بر شرایط اجتماعی، فرهنگی، سیاسی و اقتصادی کشورها باشد و به بخشی از فرآیند برنامه‌ریزی توسعه تبدیل شود. در پنجمین کنگره که در ژنو برگزار شد، جرم به عنوان یک فعالیت تجاری در جرایم سازمان‌یافته مورد بحث قرار گرفت (محمودی، ۱۳۸۳: ۱۸۰) و اعلامیه حمایت از افراد در برابر شکنجه و رفتارهای غیرانسانی که بعدها به شکل کنوانسیون در کمیسیون حقوق بشر به تصویب رسید، تأیید شد.

چهارمین کنگره که در کیوتو برگزار شد، به سیاست‌های دفاع اجتماعی، برنامه‌ریزی توسعه، مشارکت عمومی در پیشگیری از جرم و سازماندهی تحقیقات برای توسعه دفاع اجتماعی پرداخت. سومین کنگره در استکهلم بر کمک‌های فنی در زمینه پیشگیری از جرم و عدالت کیفری، تحقیق در جرم‌شناسی برای پیشگیری از جرم و آموزش حرفه‌ای متمرکز بود و بکارگیری مشاوران منطقه‌ای سازمان ملل را توصیه کرد.

دومین کنگره که در لندن برگزار شد، به موضوعات پیشگیری از بزهکاری نوجوانان، کار در زندان، آزادی مشروط و مراقبت‌های پس از خروج پرداخت. سرانجام، اولین کنگره که در ژنو برگزار شد، قواعد حداقل نحوه رفتار با زندانیان و اصلاح و درمان آنان را به تصویب رساند (ابراهیمی، ۱۳۸۴: ۳۶۰).

در مورد چهاردهمین کنگره، مجمع عمومی سازمان ملل در قطعنامه شماره ۷۲/۱۹۲، موضوع اصلی کنگره را «پیشبرد و ارتقاء پیشگیری از جرم، عدالت کیفری و حاکمیت قانون» اعلام کرد (سازمان ملل متحد، ۲۰۱۷: ۱). قرار بود این کنگره در تاریخ ۲۰ تا ۲۷ آوریل ۲۰۲۰ برگزار شود، اما به دلیل همه‌گیری کووید-۱۹، برگزاری آن به مدت یک سال به تعویق افتاد. پیش از کنگره اصلی، پنج نشست مقدماتی در بانکوک، سانتیاگو، بیروت، آدیس‌آبابا و وین به ترتیب، در سال ۲۰۱۹ برگزار شد. مجمع عمومی در قطعنامه مذکور بر اهمیت برگزاری کارگاه‌ها در طول کنگره تأکید و مقرر کرد که چهار موضوع اصلی در این کارگاه‌ها بررسی شود. در ادامه، این محورها به تفصیل مورد بحث قرار خواهند گرفت.

ب: محورهای کنگره چهاردهم

محور نخست: پیشگیری از جرم مبتنی بر داده‌های علمی و ارزیابی اثربخشی آن

۱. شناسایی عوامل بزهکاری و نقش آمار در پیشگیری از جرم

بزهکاری و بزه‌دیدگی به دلایل گوناگون رخ می‌دهند و با شناسایی دقیق این عوامل می‌توان راهبردها و برنامه‌های موثری برای پیشگیری از وقوع یا کاهش آن طراحی کرد. در این زمینه،

آمار و داده‌ها نقشی اساسی در پیشگیری از جرم ایفا می‌کنند؛ زیرا آمار انواع مختلفی از اطلاعات را فراهم می‌آورد که در فرآیند سیاست‌گذاری بسیار کارآمد هستند (نجفی ابرندآبادی، ۱۳۹۶: ۵۹۹). داده‌هایی که توسط نظام عدالت کیفری تولید می‌شوند، می‌توانند تصویر کلی از انواع جرایم و مشخصات مرتکبان آنها ارائه دهند؛ اما به دلیل عدم پوشش کامل همه جرایم، تنها بخشی از واقعیت را منعکس می‌کنند. به همین دلیل، استفاده از روش‌های مکمل مانند پیمایش‌های بزه‌دیدگان ضروری است تا رقم سیاه بزهکاری، یعنی جرایمی که گزارش نمی‌شوند، شناسایی و ارزیابی شوند (سازمان ملل متحد، ۲۰۱۷: ۱).

۲. ارزیابی سیاست‌ها و برنامه‌های پیشگیری از جرم

ارزیابی برنامه‌های پیشگیری از جرم معمولاً بر سه محور اصلی متمرکز است: **ارزیابی فرآیندمحور:** این مرحله به بررسی چگونگی اجرا و دستیابی به اهداف و فعالیت‌های تعیین شده می‌پردازد.

ارزیابی نتایج: در این مرحله، نتایج فوری و دستاوردهای برنامه، اعم از نتایج پیش‌بینی شده یا غیرمنتظره، مورد بررسی قرار می‌گیرند.

ارزیابی تأثیر: در این بخش، پیامدها و اثرات میان‌مدت و بلندمدت برنامه ارزیابی می‌شوند تا به اثربخشی واقعی آن پی برده شود.

برخی پژوهشگران سه رویکرد عمده برای ارزیابی سیاست‌های پیشگیری از جرم را شناسایی کرده‌اند:

رویکرد مبتنی بر شواهد: این رویکرد به دنبال پاسخ به این سؤال است که «چه چیزی کار می‌کند؟» و بر داده‌های کمی و روش‌های تجربی استوار است. در این رویکرد، بر نتایج تمرکز شده و هدف آن، ارزیابی این موضوع است که آیا مداخله‌ها به نتایج مورد انتظار دست یافته‌اند یا خیر. این رویکرد به‌ویژه در بررسی تأثیرات قابل‌سنجش برنامه‌ها بسیار کاربرد دارد.

رویکرد فرایندمحور: در پاسخ به محدودیت‌های رویکرد مبتنی بر شواهد، متخصصان پیشگیری از جرم رویکردی را پیشنهاد کرده‌اند که سؤال «چه باید بکنیم؟» را بررسی می‌کند. این رویکرد علاوه بر نتایج، بر فرآیند و اجرای برنامه‌ها نیز متمرکز است و به بررسی گام‌های اجرایی می‌پردازد. با وجود این که این رویکرد به شرایط و زمینه‌های اجرای برنامه‌ها توجه دارد، گاهی عناصر تاریخی، اجتماعی و سیاسی تأثیرگذار در سیاست‌گذاری‌ها را در نظر نمی‌گیرد.

رویکرد انتقادی-واقع‌گرا: این رویکرد به بررسی شرایط و بسترهای اجتماعی، فرهنگی و سیاسی می‌پردازد تا پاسخ دهد که «چه کسی، در چه شرایطی و با چه پیامدهایی مسئول تحقق

نتیجه مطلوب است؟». این رویکرد با ترکیب سه روش اصلی، تلاش می‌کند پیچیدگی‌های زمینه‌های مختلف اجرایی را درک کند و تأثیرات ناشی از آنها را بررسی نماید (دفتر مبارزه با مواد مخدر و جرم سازمان ملل متحد^۱، ۲۰۱۷).

این محورهای ارزیابی مبنای محکمی برای تحلیل سیاست‌ها و برنامه‌های پیشگیری از جرم فراهم می‌آورند و در کنگره چهاردهم نیز به‌عنوان یکی از راهبردهای اصلی پیشگیری از بزهکاری مورد تأکید قرار گرفتند (بریزیت^۲، ۲۰۱۱).

محور دوم: کاهش تکرار جرم از طریق شیوه‌های علمی

۱. تعریف و اهمیت کاهش تکرار جرم

تکرار جرم به ارتکاب مجدد جرم توسط فردی اطلاق می‌شود که سابقه ارتکاب جرم و گذراندن محکومیت در نظام عدالت کیفری را دارد. کاهش تکرار جرم به دلایل بسیاری اهمیت دارد، از جمله کاهش بزه‌دیدگی، افزایش امنیت شهروندان، کاهش فشار و هزینه‌های نظام عدالت کیفری. این هدف مستلزم بازپروری و بازپذیری مؤثر بزهکاران است که نیازمند همکاری مستمر میان نهادهای دولتی و خصوصی در تمام مراحل بازپروری می‌باشد.

۲. استانداردها و هنجارهای بین‌المللی

هنجارها و قواعد سازمان ملل متحد، از جمله قواعد ماندلا، به بازپروری بزهکاران توجه ویژه‌ای دارند. این قواعد بیان می‌کنند که هدف حبس، حمایت از جامعه و پیشگیری از تکرار جرم است و دوره حبس باید در راستای بازپروری و آمادگی بزهکاران برای زندگی قانونمند باشد. انطباق پاسخ‌ها با نیازها و ظرفیت‌های بزهکاران و ارزیابی فردی آنها از اصول این قواعد است.

۳. توسعه تدابیر علمی و ابزارهای تجربی

مدلهایی چون مدل ریسک-نیاز به شناسایی عوامل خطر پویا پرداخته و بر کمک به بزهکاران برای تغییر نگرش به زندگی و تقویت امید به آینده تأکید می‌کنند. تکیه بر روابط خانوادگی و اشتغال به عنوان راهکارهای مؤثر در بازپروری نیز از اهداف این مدل‌ها است (ابراهیمی، ۱۴۰۲: ۹).

1. ONUDC
2. Brigitte

۴. تجربیات عملی و درس‌آموخته‌ها

زندانیان به عنوان ابزاری توانگیر و منزوی‌کننده، به دلیل برچسب‌زنی و محدودیت تماس با خانواده، غالباً با افزایش احتمال تکرار جرم همراه است. در مقابل، تدابیر بازپروری در محیط باز نتایج بهتری در پی دارد، زیرا بزهکاران می‌توانند از حمایت‌های لازم برخوردار شوند و از موانع اجتماعی پس از زندان دوری کنند (دفتر مبارزه با مواد مخدر و جرم سازمان ملل متحد، ۲۰۱۸).

۵. محیط کیفری سازگار برای بازپذیری

یک محیط کیفری مناسب و بدون خشونت، مصرف مواد مخدر و جرم سازمان‌یافته از شرایط اساسی بازپذیری است. تورم جمعیت زندانی که در بسیاری از کشورها وجود دارد، یکی از موانع مهم بازپروری است (نجفی ابرنآبادی، ۱۳۸۶: ۱۱۰). کشورهایی همچون قزاقستان با کاهش تعداد زندانیان و تعطیلی زندان‌ها توانسته‌اند محیط مناسب‌تری برای بازپروری فراهم کنند (سازمان ملل متحد، ۲۰۱۷، A/CONF.234/11).

۶. نقش فساد و خشونت در زندان

فساد و خشونت محیط زندان به بازپروری آسیب می‌رساند. پایبندی به اصول و تضمینات مندرج در قواعد مانده، مانند بازرسی‌های درونی و بیرونی و تحقیقات مستقل در صورت وقوع شکنجه و رفتارهای نامناسب، می‌تواند شفافیت و مسئولیت‌پذیری را افزایش دهد.

۷. توجه به نیازهای خاص بزهکاران

بزهکاران با مشکلات اجتماعی، اقتصادی و شخصی مواجه هستند و بسیاری از آن‌ها حتی پیش از زندانی شدن نیز منزوی بوده و خشونت و آسیب‌های روانی را تجربه کرده‌اند. حمایت‌های تخصصی، از جمله مشاوره حقوقی، خدمات بهداشتی، درمان اختلالات و برنامه‌های آموزش حرفه‌ای، نقش مهمی در موفقیت برنامه‌های بازپروری دارند.

۸. ارزیابی و برنامه‌ریزی فردی برای بازپروری

ارزیابی خطرات و نیازهای هر بزهکار در اولین فرصت پس از پذیرش در زندان ضروری است و باید برنامه‌های بازپروری بر اساس این ارزیابی‌ها طراحی و اجرا شوند. این ارزیابی‌ها کمک می‌کنند تا بزهکاران بر اساس نیازهای آموزشی و تربیتی خود به مراکز مناسب هدایت شوند.

۹. نقش کارکنان و مدیریت مؤثر زندان

کارکنان زندان با ایجاد ارتباط مثبت و مبتنی بر احترام متقابل می‌توانند انگیزه بزهکاران را برای مشارکت در برنامه‌های آموزشی و بازپروری افزایش دهند. رفتار منصفانه و حفظ کرامت انسانی بزهکاران باعث می‌شود که انگیزه آن‌ها برای زندگی قانونمند تقویت شود. برنامه‌های آموزشی مانند دوره‌های آنلاین قواعد ماندا به کارکنان زندان کمک می‌کند که در اجرای برنامه‌های اصلاحی نقش موثری ایفا کنند.

بدیهی است مداخلات بازپروری باید در دوره پس از آزادی نیز ادامه یابند. حفظ ارتباط زندانی با خانواده و بستگان به تسهیل بازگشت به جامعه کمک می‌کند؛ در نتیجه، زندانیان آمادگی بیشتری برای آغاز زندگی قانونمند پس از آزادی خواهند داشت.

محور سوم: آموزش و مشارکت جوانان؛ عوامل تعیین‌کننده تاب‌آوری جوامع در برابر جرم

۱. اهمیت نقش جوانان در جوامع امروزی

جوانان امروز که جمعیتی بالغ بر یک میلیارد و هشتصد میلیون نفر را در سراسر جهان تشکیل می‌دهند، نه تنها رهبران فردای جهان هستند، بلکه نقش‌های مهم و تأثیرگذاری در مسائل اجتماعی، سیاسی و اقتصادی ایفا می‌کنند (طه، ۱۳۹۰: ۶۰). بسیاری از کشورهای عضو سازمان ملل اهمیت حضور جوانان در تصمیم‌گیری‌های کلان را پذیرفته‌اند. با توجه به اینکه جوانان بخش بزرگی از جمعیت جهانی را تشکیل می‌دهند، مشارکت فعال آنها در تصمیم‌گیری‌ها، به‌ویژه در حوزه‌هایی مانند بحران آب‌وهوایی و پیشگیری از جرم، ضروری به‌نظر می‌رسد.

۲. جوانان به عنوان بزه‌دیدگان بالقوه

یکی از جنبه‌های اصلی در حوزه پیشگیری از جرم و عدالت کیفری، توجه به جوانان به‌عنوان بزه‌دیدگان بالقوه است. طبق آمارهای اخیر سازمان ملل متحد، از جمله مطالعات جهانی قتل در سال ۲۰۱۹ و گزارش قاچاق انسان در سال ۲۰۱۸، جوانان در گروه‌های سنی ۱۵ تا ۲۹ ساله بیشتر از دیگر گروه‌ها در معرض خشونت و قاچاق انسان قرار دارند. آمارها نشان می‌دهد که پسران و مردان جوان در بسیاری از کشورها بیشترین بزه‌دیدگان قتل هستند (نجفی ابرندآبادی، ۱۳۹۴: ۱۸۹)، در حالی که دختران و زنان جوان بیشتر در معرض خطر قاچاق انسان و خشونت‌های جنسی قرار دارند.

۳. جوانان به عنوان مجرمان بالقوه

علاوه بر بزه‌دیدگی، جوانان به عنوان مجرمان بالقوه نیز مورد توجه سیاست‌گذاران قرار می‌گیرند (دفتر مبارزه با مواد مخدر و جرم سازمان ملل متحد، ۲۰۱۹: ۴). برخی از کشورها

سیاست‌های پیشگیرانه‌ای را برای کاهش جرم و انحراف در میان جوانان، به ویژه پسران و مردان جوان، به اجرا گذاشته‌اند؛ برای مثال، این سیاست‌ها شامل برنامه‌های آموزشی، حمایت از مهارت‌آموزی و ایجاد اشتغال برای جلوگیری از گرایش جوانان به سوی بزهکاری است.

۴. نقش جوانان به عنوان عوامل فعال تغییر

یکی از نکات کلیدی در مشارکت جوانان در پیشگیری از جرم و حاکمیت قانون، نگاه به آنها به عنوان عوامل فعال تغییر است. باید این فرصت را به جوانان داد تا در تدوین، تصمیم‌گیری و اجرای سیاست‌ها سهم مؤثری ایفا کنند. این مشارکت می‌تواند از طریق آموزش و آگاهی‌بخشی در مورد مسائلی که جوامع محلی و جهانی با آن‌ها روبرو هستند، فراهم شود. با این رویکرد، جوانان به جای اینکه صرفاً موضوع سیاست‌ها باشند، به عنوان حامی و مجریان این سیاست‌ها دیده می‌شوند.

۵. آموزش به عنوان ابزاری برای تقویت تاب‌آوری جوامع

آموزش یکی از ارکان اساسی برای آماده‌سازی جوانان در مقابله با چالش‌های اجتماعی و افزایش تاب‌آوری جوامع در برابر جرم است. اعلامیه دوحه به‌عنوان نخستین بیانیه‌ای که پیشگیری از جرم و حاکمیت قانون را به عنوان بخشی از سیستم‌های آموزشی معرفی کرده، اهمیت این موضوع را روشن کرده است. این اعلامیه کشورهای عضو را ترغیب می‌کند که آموزش‌های مرتبط با حاکمیت قانون و جلوگیری از خشونت را در نظام‌های آموزشی خود ادغام کنند تا جوانان از سنین پایین با اصول صلح، عدالت و حقوق شهروندی آشنا شوند.

۶. توسعه پایدار و فرهنگ صلح

اهداف توسعه پایدار به ویژه اهداف شماره ۴ و ۱۶ نیز به ترویج فرهنگ صلح و عدم خشونت از طریق آموزش اشاره دارند. این اهداف کشورها را تشویق می‌کند که با ادغام آموزش‌های مرتبط با عدالت، حاکمیت قانون و فرهنگ صلح در مدارس و دانشگاه‌ها، جوانان را به عنوان مدافعان این ارزش‌ها پرورش دهند. این امر به افزایش آگاهی، مسئولیت‌پذیری و مشارکت جوانان در تصمیم‌گیری‌های اجتماعی کمک شایانی خواهد کرد و به تقویت تاب‌آوری اجتماعی در برابر جرم و خشونت منجر خواهد شد.

۷. ترویج فرهنگ همکاری و احترام به حاکمیت قانون

آموزش فرهنگ همکاری، احترام به قانون و عدم خشونت در بین جوانان می‌تواند گامی مؤثر در کاهش جرایم و انحرافات اجتماعی باشد. ایجاد فرصت‌هایی برای تعامل جوانان در قالب برنامه‌های اجتماعی، کارگاه‌ها و کمپین‌های فرهنگی و آموزشی به ارتقای سطح آگاهی آنها

کمک کرده و حس همدلی و همکاری در آنان را تقویت می‌کند. همچنین، این برنامه‌ها از سوی دیگر جوانان را به عنوان سفیران صلح و عدالت، برای دستیابی به جوامع امن‌تر و همبسته‌تر آماده می‌سازد.

۸. نقش نهادهای دولتی و غیردولتی در آموزش و توانمندسازی جوانان

نهادهای دولتی و غیردولتی، به ویژه سازمان‌های بین‌المللی مانند دفتر مقابله با جرم و مواد مخدر سازمان ملل متحد، نقش مهمی در حمایت و ارتقای آموزش جوانان در زمینه‌های پیشگیری از جرم دارند. این نهادها با ایجاد برنامه‌های آموزشی و ارایه راه‌حل‌های عملی در حوزه پیشگیری از جرم، به توسعه توانمندی‌های اجتماعی، روانی و حرفه‌ای جوانان کمک می‌کنند و آنها را به مشارکت فعال در فرآیندهای اجتماعی تشویق می‌کنند.

در نهایت، مشارکت فعال جوانان در پیشگیری از جرم و تلاش برای برقراری عدالت کیفری می‌تواند به ساختن جوامعی تاب‌آور و امن‌تر منجر شود. این امر به شرطی امکان‌پذیر است که جوانان به عنوان عاملان فعال تغییر و به عنوان بخشی از راه‌حل‌ها در نظر گرفته شوند، نه صرفاً موضوعاتی که سیاست‌ها بر روی آنها اعمال می‌شوند (سازمان ملل متحد، ۲۰۱۷، A/CONF.234/11).

محور چهارم: استفاده از فناوری‌های نوین برای ارتکاب اعمال مجرمانه و مقابله با جرم

۱. تحول در فناوری و چالش‌های مرتبط با آن

با آغاز «انقلاب صنعتی چهارم»، که با پیشرفت فناوری‌های هوش مصنوعی و یادگیری ماشین همراه است، نه تنها شاهد فرصت‌های جدیدی در توسعه جهانی و دستیابی به اهداف توسعه پایدار هستیم، بلکه تهدیدات جدیدی نیز در این عرصه ظهور یافته است (ابراهیمی، ۱۴۰۱). پس از انقلاب صنعتی سوم که با گسترش اینترنت و فناوری‌های تلفن همراه زمینه‌ساز بسیاری از تغییرات شد، اکنون انقلاب چهارم با محوریت هوش مصنوعی، چالش‌های قانونی، اخلاقی و اجتماعی گسترده‌ای را به وجود آورده است. این چالش‌ها از حوزه امنیت دیجیتال تا امنیت فیزیکی و امنیت سیاسی را شامل می‌شوند و می‌توانند تهدیدات جدی برای جوامع و سیستم‌های عدالت کیفری محسوب شوند.

۲. تهدیدات ناشی از فناوری‌های نوین

پیشرفت در زمینه هوش مصنوعی و دیگر فناوری‌های نوظهور سه دسته اصلی از تهدیدات مجرمانه را شامل می‌شود:

الف) تهدیدات امنیت دیجیتال: این دسته از تهدیدات شامل جرایم سایبری همچون هک، سرقت اطلاعات شخصی و حملات فیشینگ است. با گسترش هوش مصنوعی، جرایم دیجیتال از نظر پیچیدگی افزایش یافته و به راحتی می‌توانند به داده‌ها و اطلاعات خصوصی مردم و سازمان‌ها دسترسی پیدا کنند.

ب) تهدیدات امنیت فیزیکی: هوش مصنوعی می‌تواند به ابزاری در دست مجرمان برای ارتکاب جرایم فیزیکی تبدیل شود؛ برای مثال، استفاده از پهپادهای هوشمند برای حمله به افراد، حملات رباتیک و حتی ساخت مواد مخدر و تسلیحات غیرقانونی با کمک فناوری‌های جدید می‌تواند امنیت فیزیکی جامعه را تهدید کند.

ج) تهدیدات امنیت سیاسی: هوش مصنوعی همچنین می‌تواند به عنوان ابزاری در جهت تهدید امنیت سیاسی مورد استفاده قرار گیرد. یکی از تهدیدات برجسته در این زمینه، استفاده از فناوری برای پخش اخبار جعلی و پروپاگاندا، دستکاری داده‌ها و اطلاعات با هدف تأثیرگذاری بر افکار عمومی و حتی نتایج انتخابات است.

۳. اهمیت رویکرد استراتژیک برای مقابله با تهدیدات فناوری‌های نوین

با توجه به اینکه هوش مصنوعی و سایر فناوری‌های نوین فرصت‌های بی‌سابقه‌ای را در کنار تهدیدات جدید به همراه دارند، اتخاذ رویکردهای استراتژیک و اختصاص منابع لازم برای مقابله با این تهدیدات ضروری است. برای مقابله با جرایم دیجیتال و تهدیدات ناشی از هوش مصنوعی، کشورهای مختلف و نهادهای بین‌المللی به همکاری و هماهنگی بیشتری نیاز دارند. در همین راستا، تقریباً تمامی جلسات آماده‌سازی منطقه‌ای برای چهاردهمین کنگره پیشگیری از جرم، به ضرورت و اهمیت استفاده از فناوری‌های نوین برای پیشگیری از جرم و تقویت عدالت کیفری تأکید کردند. در این کنگره، استفاده از ابزارهای دیجیتال مانند هوش مصنوعی و فناوری‌های ارتباطات برای تقویت امنیت و جلوگیری از جرم به عنوان یکی از محورهای اصلی مورد بررسی قرار گرفت (سازمان ملل متحد، ۲۰۱۷، A/CONF.234/11).

بحث و نتیجه‌گیری

پانزدهمین کنگره پیشگیری از جرم و عدالت کیفری از ۲۵ تا ۳۰ آوریل ۲۰۲۶ (۵ تا ۱۰ اردیبهشت ۱۴۰۵) در ابوظبی امارات متحده عربی با شعار «تسریع در پیشگیری از جرم، عدالت کیفری و حاکمیت قانون: حفاظت از مردم و سیاره زمین» برگزار خواهد شد. از جمله مهمترین موضوعاتی که در این کنگره بررسی خواهند شد، می‌توان به موارد زیر اشاره کرد:

پایه‌گذاری جوامع مقاوم با تمرکز بر حمایت از زنان و کودکان: یکی از موضوعات کلیدی این کنگره، ایجاد جامعه‌ای است که از طریق حمایت از زنان و کودکان و تشویق به مشارکت، تاب‌آوری بیشتری در برابر جرایم داشته باشد.

دسترسی برابر به عدالت: تلاش برای فراهم‌کردن امکان دسترسی برابر به عدالت در چارچوب حاکمیت قانون برای همه مردم، یکی دیگر از اهداف این کنگره است.

توسعه تجزیه و تحلیل داده‌ها: به منظور حمایت از جوامع و سیاره زمین در برابر اشکال جدید بزهکاری، افزایش تلاش‌ها برای جمع‌آوری و تجزیه و تحلیل داده‌ها از موضوعات مهم این کنگره خواهد بود.

ترویج استفاده مسئولانه از فناوری‌ها: با توجه به اهمیت فناوری در دوران دیجیتال، تلاش‌ها برای استفاده مسئولانه از فناوری‌ها در جهت پیشگیری از بزهکاری و تقویت عدالت کیفری در دستور کار کنگره قرار دارد.

کنگره پانزدهم برای نخستین بار یک بخش ویژه با عنوان «نسل عدالت» را به جوانان اختصاص داده است تا از طریق این بخش، جوانان بتوانند صدای عدالت را به گوش شرکت‌کنندگان در این نشست جهانی برسانند. حضور جوانان در این کنگره می‌تواند فرصت مناسبی برای آشناسدن با چالش‌های نوین و نقش خود در پیشگیری از جرم و تقویت حاکمیت قانون باشد.

ضروری است که قوه قضاییه و وزارت دادگستری از زمان باقی‌مانده تا کنگره پانزدهم بهره برده و با شرکت‌دادن جوانان و دانشجویان علاقه‌مند به علوم جنایی در نشست‌های مقدماتی منطقه‌ای، از دیدگاه‌ها و ایده‌های نوآورانه آنها بهره‌مند شوند. این همکاری فرصتی برای انتقال دغدغه‌ها و چالش‌های جرم‌شناسی و ارائه راه‌حل‌های علمی برای مقابله با جرایم اولویت‌دار در پیشگیری خواهد بود.

منابع

- ابراهیمی، شهرام. (۱۴۰۲). پیشگیری از تکرار جرم در پرتو بازپذیرسازی اجتماعی بزهکاران. چاپ دوم. بنیاد حقوقی میزان.
- ابراهیمی، شهرام. (۱۴۰۱). پیشگیری از تکرار جرم از طریق هوش مصنوعی؛ مقتضیات و محدودیت‌ها. *آموزه‌های حقوق کیفری*، ۱۹ (۲۳)، ۳۳-۵۴.
- https://cld.razavi.ac.ir/article_1692.html
- ابراهیمی، شهرام. (۱۳۹۴). کنگره‌های پنج‌ساله پیشگیری از جرم و عدالت کیفری سازمان ملل با تاکید بر رهیافت‌های کنگره سیزدهم. *مطالعات پیشگیری از جرم*، ۱۰ (۳۶)، ۷۶-۵۸.
- <https://www.noormags.ir/view/fa/articlepage/1116615/>
- ابراهیمی، شهرام. (۱۳۸۴). کنگره‌های پنج‌ساله پیشگیری از جرم و عدالت کیفری دستاوردها و دورنماها. *مجله حقوقی دادگستری*، ۶۹ (۵۳-۵۲)، ۳۷۴-۳۵۵.
- https://www.jlj.ir/article_44314.html
- رحیمی اصفهانی، عباسعلی. (۱۳۷۴). گزارش اجمالی از برگزاری نهمین کنگره پیشگیری از وقوع جرم و اصلاح مجرمین (قاهره-مصر). *مجله دانشکده حقوق و علوم سیاسی دانشگاه تهران*، ۳۴ (۱۱۴۸)، ۱۸۷-۱۷۳.
- <http://ensani.ir/fa/article/244413>
- طه، فریده. (۱۳۹۰). بررسی کنگره‌های پیشگیری از جرم و عدالت کیفری سازمان ملل متحد کودکان و نوجوانان در معرض خطر بزهکاری. چاپ اول. بنیاد حقوقی میزان.
- محمودی، جواد. (۱۳۸۳). سمینارهای سازمان ملل متحد پیرامون پیشگیری از جرم. *مجله فقه و حقوق*، (۱)، ۱۹۱-۱۷۵.
- <https://www.magiran.com/paper/179895/>
- نجفی ابرندآبادی، علی حسین. (۱۳۹۶). پیشگیری عادلانه از جرم. در: *نجفی ابرندآبادی، علی حسین «زیرنظر»، علوم جنایی - مجموعه مقالات در نکوداشت‌نامه استاد دکتر محمد آشوری*. چاپ هفتم. سمت.
- نجفی ابرندآبادی، علی حسین. (۱۳۸۶). مجازات‌های جامعه‌مدار در لایحه قانون مجازات‌های جایگزین زندان: راهکاری برای کاهش جمعیت زندان، راهکارهای کاهش جمعیت کیفری زندان - مجموعه مقالات. چاپ اول. بنیاد حقوقی میزان.
- نجفی ابرندآبادی، علی حسین؛ فتاح جعفری‌زاده و اسماعیل هادی‌تبار. (۱۳۹۴). مطالعه انگیزه‌های مختلف قتل و عوامل مرتبط با آن در استان فارس از اول فروردین سال ۱۳۸۱ تا آخر اسفند سال ۱۳۹۰. *پژشکی قانونی ایران*، ۲۱ (۳)، ۱۹۷-۱۸۹.
- <https://sjfm.ir/article-1-724-fa.html>
- نجفی ابرندآبادی، علی حسین. (۱۳۷۵). سیاست جنایی سازمان ملل متحد. *تحقیقات حقوقی*، (۱۸)، ۳۵۵-۲۸۷.
- https://lawresearchmagazine.sbu.ac.ir/article_56669.html
- Brigitte, E. (2011). Evaluating crime prevention: scientific rationality or governmentality?. *Journal of Scandinavian Studies in Criminology and Crime Prevention*, 12, (2), 103 – 127.
- <http://dx.doi.org/10.1080/14043858.2011.622072>
- ONUDD, (2019). *Etude mondiale sur l'homicide 2019: Homicides, développement et objectifs de développement durable*. brochure 4.